Шлях особи, яка була позбавлена особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України. Як пройти оцінювання повсякденного функціонування

Відповідно до Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування медико-соціальної експертизи та впровадження оцінювання повсякденного функціонування особи" та постанови Кабінету Міністрів України від 15.11.2024 № 1338 (зі змінами):

у разі встановлення інвалідності особі, стосовно якої встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, за результатами проведення оцінювання повсякденного функціонування особи за наявності відповідних підстав **як причина інвалідності може зазначатися позбавлення особи особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України (як для цивільних, так і для військовослужбовців).**

Тобто причиною інвалідності буде **"захворювання або інші ушкодження здоров'я, пов'язані з позбавленням особи особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України".**

При цьому для військовослужбовців у разі наявності рішення (постанови) військово-лікарської, медичної (військово-лікарської) або **лікарсько-експертної комісії** про причинний зв'язок травм, поранень, контузій, каліцтв, захворювань **і документ, виданий Комісією з питань встановлення факту позбавлення особи особистої свободи** внаслідок збройної агресії проти України, **фіксуються дві причини інвалідності:**

1. захворювання або інші ушкодження здоров'я, пов'язані з позбавленням особи особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України;
2. причина інвалідності, визначена на підставі причинного зв'язку травм, поранень, контузій, каліцтв, захворювань, зазначена в рішенні (постанові) військово-лікарської, медичної (військово-лікарської) або лікарсько-експертної комісії.

Ця покрокова інструкція допоможе особам, які були позбавлені особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, зрозуміти, як пройти всі етапи оцінювання повсякденного функціонування особи, та за наявності відповідних підстав зафіксувати причину захворювання, або іншого ушкодження здоров'я, пов'язаного з позбавленням особи особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України

1. Перший крок: звернення до Комісії з питань встановлення факту позбавлення особи особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України.

Для прийняття рішення щодо встановлення факту позбавлення особи особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України особі або її законному представнику, або члену сім'ї особи необхідно звернутись до Міністерства розвитку громад та територій України.

Прийняття рішень з питань встановлення факту позбавлення особи особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України здійснюється **Комісією з питань встановлення факту позбавлення особи особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України** (далі - Комісія), яка утворюється при Міністерстві розвитку громад та територій України.

При прийнятті рішення про встановлення факту позбавлення особи особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України Комісія **встановлює дату початку строку позбавлення особи особистої свободи, а у разі звільнення особи з місць несвободи - дату її звільнення.**

Прийняті Комісією рішення про встановлення факту позбавлення особи особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України вносяться до Єдиного реєстру осіб, стосовно яких

встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, а особі видається **документ, що підтверджує внесення даних про особу до Єдиного реєстру осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України.** Такий документ видає Національне інформаційне бюро (НІБ), яке створено на базі ДП «Український національний центр розбудови миру» (ННІБ).

2. Проведення оцінювання повсякденного функціонування особи

Людині необхідно звернутися до свого лікуючого лікаря, який спеціалізується на захворюванні, що спричинило значні порушення здоров'я, які можуть бути підставою для встановлення інвалідності чи ступеню втрати професійної працездатності. Або ж до сімейного лікаря, у разі, якщо всі документи та обстеження наявні. Лікар сформує в електронній системі направлення на оцінювання та прикріпить до нього всі необхідні документи.

Для встановлення причини інвалідності пов'язаної з позбавленням особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, подається документ, виданий Комісією з питань встановлення факту позбавлення особи особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України.

За результатами оцінювання особа, що проходила оцінювання отримує витяг з рішення експертної команди**.**

Якщо було встановлено інвалідність, то в рамках рішення буде також сформовано **рекомендації, які є частиною індивідуальної програми реабілітації**. У них буде відображена потреба особи в допоміжних засобах реабілітації, медичних виробах та необхідність отримання послуг в інших сферах її життя. Ці рекомендації діють протягом усього строку, на який встановлено інвалідність.

Щодо визначення потреби в отриманні послуг в інших сферах, то **рекомендації міститимуть такі складові:**

1. **Медична** – потреба в отриманні реабілітації в сфері охорони здоров'я (при цьому, якщо така потреба виявлена ще під час розгляду, пацієнтові буде сформовано електронне направлення на цю послугу), потреба у забезпеченні допоміжними засобами реабілітації та медичними виробами, санаторно-курортному лікуванні.

Особи, які внесені до Єдиного реєстру осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, мають право на безоплатне санаторно-курортне лікування, в разі встановлення такої потреби.

2. **Соціальна** – визначає потребу в соціальній і побутовій реабілітації, а також надає рекомендації звернутися до інших уповноважених органів для вирішення питання щодо призначення державної допомоги або пенсії з інвалідності, потреби в проведенні оцінки щодо отримання соціальних послуг.
3. **Трудова** – визначає потребу у визначенні можливого облаштування робочого місця, в професійній і трудовій реабілітації та загальні обмеження в професійній діяльності, що можуть значно вплинути на погіршення здоров'я; надає рекомендації звернутися до центру зайнятості або онлайн для отримання безоплатних послуг з профорієнтації, перенавчання тощо.
4. **Освітня** – визначає потребу в психолого-педагогічній реабілітації, а також рекомендація звернутися до інклюзивно-ресурсного центру для проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку особи.

3. Подальші дії після отримання рішення

Після отримання витягу з рішення експертної команди процес реалізації прав починається із самостійного звернення особи до відповідних установ залежно від ваших потреб, зокрема:

для отримання допоміжних засобів реабілітації потрібно звернутися до **територіального відділення Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю**, ЦНАПу, управління соціального захисту населення місцевої ради або районної адміністрації;

для призначення або подовження виплат пенсії в разі її нарахування потрібно звернутися до будь якого сервісного центру органів Пенсійного фонду України. Заяву на призначення пенсії та необхідні документи можна подати дистанційно в електронному вигляді через вебпортал електронних послуг Пенсійного фонду України https://portal.pfu.gov.ua;

для призначення або подовження державної допомоги для осіб з інвалідністю та соціальних виплат і послуг, пов'язаних із доглядом за особою з інвалідністю, потрібно звернутися до управління соціального захисту населення місцевої ради;

для оформлення відстрочки від мобілізації (за потреби) потрібно звернутися до територіального центру комплектування та соціальної підтримки (ТЦК та СП).

В електронній формі заяву на отримання соціальних послуг та забезпечення допоміжними засобами реабілітації можна подати на Соцпорталі електронних послуг Мінсоцполітики www.soc.gov.ua. Ці звернення необхідні для реалізації прав, передбачених законодавством, та забезпечення всебічної підтримки.

Нормативно-правова база:

- Закон України «Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей» https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2010-20#Text
- Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування медико-соціальної експертизи та впровадження оцінювання повсякденного функціонування особи" https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4170-20#Text
- Постанова Кабінету Міністрів України від 15.11.2024 № 1338 "Деякі питання запровадження оцінювання повсякденного функціонування особи" https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1338-2024-%D0%BF#Text
- Постанова Кабінету Міністрів України від 15.11.2022 № 1281 «Деякі питання виконання Закону України «Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей» https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1281-2022-%D0%BF#Text
- Постанова Кабінету Міністрів України від 20.01.2023 № 55 "Про затвердження Порядку оформлення довідок про перебування осіб у місцях несвободи внаслідок збройної агресії проти України або інтернування в нейтральних державах" https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2023-%D0%BF#Text